

Temanotat

**Irak: Internt fordrevne irakeres
muligheter for opphold i det kurdiske
selvstyreområdet**

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgaten 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: mail@landinfo.no

www.landinfo.no

Temanotat Irak: Internt fordrevne irakeres muligheter for opphold i det kurdiske selvstyreområdet

SUMMARY

About 36 000 families, or some 200 000 persons, have fled to one of the three semi-autonomous Kurdish provinces in North Iraq since 2006. The procedures for registering IDPs and for processing their applications for residency permits, now called Information Cards, have varied over time. Today the authorities have stopped registering IDPs, but IDPs still have to apply for an Information Card. An IDP is no longer required to have a so-called sponsor in Dohuk and Sulaymaniya, and in general the procedures to obtain an Information Card are easier in these two provinces than in Erbil. Erbil authorities still require a sponsor for each IDP who may serve as a guarantor for the person's identity. IDPs in lack of acquaintances who may serve as their sponsors will not be thrown out of the area, but will have to report to the security police on a regular basis.

In Dohuk and Sulaymaniya people are not asked to renew their Information cards and thus their residence permits are perceived as permanent. In Erbil, on the other hand, the Information Card has to be renewed annually.

IDPs may buy a house and other immovable property throughout the KRG area, but there are certain restrictions in Erbil that especially non-Kurdish IDPs suffer from.

SAMMENDRAG

Etter 2006 har om lag 36 000 familier, eller drøyt 200 000 mennesker, søkt tilflukt i en av de tre selvstyrte kurdiske provinsene i Nord-Irak. Prosedyrene for registrering av de internt fordrevne har variert noe over tid. I dag registreres ingen lenger som internt fordrevne, men det er fortsatt et krav om å søke om informasjonskort i alle de tre kurdiske provinsene. Det er ikke lenger noe krav om å ha en såkalt sponsor i Dohuk og Sulaymaniya, og totalt sett virker det enklere å få informasjonskort i disse to provinsene enn i Erbil. I Erbil kreves det fortsatt en sponsor som stiller seg ansvarlig for den internt fordrevne overfor myndighetene. Personer som ikke kjenner noen som kan fungere som sponsor blir ikke kastet ut av det kurdiske selvstyreområdet, men må rapportere jevnlig til det kurdiske sikkerhetspolitiet Asayish.

I Dohuk og Sulaymaniya behøver man ikke lenger fornye informasjonskortene, men dette må gjøres årlig i Erbil.

Internt fordrevne kan kjøpe hus og eiendom i hele området, men det er visse restriksjoner som spesielt rammer ikke-kurdere i Erbil.

INNHold

1. Innledning	5
2. Prosedyrer knyttet til innreise	5
2.1 Turisme	6
2.2 Arbeid	6
2.3 Opphold	6
3. Restriksjoner knyttet til oppholdstillatelse i KRG-området for internt fordrevne.....	6
3.1 Erbil	7
3.2 Dohuk	8
3.3 Sulaymaniya	9
3.4 Adgang for internt fordrevne fra de omstridte områdene	9
4. Fornøyelse av oppholdstillatelse	10
5. Om retten til å leie hus.....	10
6. Om retten til å eie hus.....	10
7. Referanser.....	12

1. INNLEDNING

Dette notatet vil omhandle formelle og uformelle restriksjoner knyttet til internt fordrevnes muligheter til å få opphold i det kurdiske selvstyreområdet i Nord-Irak (KRG-området). Mer konkret vil det redegjøres for prosedyrer en må gjennom ved innreise, søknad om bosettingstillatelse, leie av husvære, fornyelse av oppholdstillatelse og kjøp av landeiendom.

Notatet er i hovedsak basert på informasjon innhentet på tjenestereise til området i april 2010, der både offentlige organer samt nasjonale og internasjonale organisasjoner ble intervjuet om temaet. I tillegg benyttes andre åpne tilgjengelige kilder. En av disse er en rapport utarbeidet av dansk Utlændingesservice (2010), som undersøkte samme tema tidligere i år.

Det er om lag 36 000 internt fordrevne familier i det kurdisk-kontrollerte området i Irak i dag som har ankommet etter februar 2006. Litt over halvparten av disse, 18 400, oppholder seg i provinsen Dohuk, mens nær 9300 bor i Erbil og 8300 i Sulaymaniya (IOM 2010a, 2010b, 2010c). Totalt utgjør dette om lag 211 000 mennesker. Det er det irakiske myndighetsorganet Direktoratet for intern migrasjon (DIM) som bekrefter antall internt fordrevne for hele Irak.

Internt fordrevne personer er, i irakisk kontekst, personer eller grupper av personer som av konfliktrelaterte årsaker har blitt tvunget til å forlate sine hjem eller tidligere bosteder, og som ikke har krysset landegrensen (MoDM 2008).

I henhold til irakisk lovgivning skal alle irakere kunne bosette seg hvor de vil i Irak. Etter 2003 har imidlertid flere av provinsene i perioder innført visse restriksjoner, av sikkerhetsmessige grunner.

Restriksjonene har variert over tid, og nedenfor vil vi redegjøre for hvilke prosedyrer som følges i de tre provinsene i dag.

2. PROSEDYRER KNYTTET TIL INNREISE

Det er sjekkpunkt ved alle innfartsveier fra provinsene Ninewa, Kirkuk, Salah al-Din og Diyala til de tre kurdiske selvstyrte provinsene. Alle som passerer må legitimere seg ved å vise ID-kort, nasjonalitetsbevis (*Jinsiyya*) eller irakisk pass (Utlændingesservice 2010).

Ifølge den kurdiske selvstyreregjeringens utenriksminister Falah Mustafa Bakir (intervju i Erbil april 2010), er KRGs grenser mot det øvrige Irak åpne. Familier slipper lett gjennom. Unge, enslige menn vil kunne bli stilt spørsmål ved grensen, og eventuelt avkrevd navn på en sponsor. Disse forholdene vil, ifølge Bakir, i praksis ikke skape problemer da innreise lar seg ordne, med mindre det hefter noe konkret ved de aktuelle personene.

I henhold til andre kilder Landinfo snakket med i Nord-Irak, og som støttes av rapporten fra dansk Utlændingesservice (2010), er det ikke lenger behov for å oppgi navn på sponsor på sjekkpunktet ved innreise. Ingen trenger lenger å oppgi navnet på

Temanotat **Irak: Internt fordrevne irakeres muligheter for opphold i det kurdiske selvstyreområdet**

en bekjent eller en sponsor i de tre kurdiske provinsene for å slippe gjennom sikkerhetskontrollen ved sjekkpunktene, selv om kortet man skal fylle ut dersom man søker om opphold fortsatt har en rubrikk for navn på sponsor.

Personer som reiser inn til en av de tre kurdiske provinsene må oppgi formålet med besøket, om det er knyttet til turisme, arbeid eller for å bli boende. Enhver må fylle ut det skjemaet som tilsvare formålet.

2.1 TURISME

Skjemaet for de som oppgir turisme som grunn er et fiolett formular. Her kreves det at man fyller ut følgende informasjon: Navn, fødselsdato, navn på andre personer i samme følge og navn på personen ansvarlig på det gjeldende sjekkpunktet. På baksiden av kortet skal en fylle ut navnet på sjåføren og spesifikasjoner om kjøretøyet.

2.2 ARBEID

Skjemaet som skal fylles ut av personer som reiser inn for å arbeide har oransje farge. Her skal en fylle ut navn, fødselsdato, fødested, adresse, ID-kortnummer og utstedelsessted, yrke, arbeidssted, og navn og tittel på ansvarlig ved sjekkpunktet. På baksiden av kortet skal man fylle ut navn på firma man jobber for, adresse, telefonnummer, ID-kortnummer, signatur og fingeravtrykk.

2.3 OPPHOLD

Personer som kommer for å søke om opphold fyller ut et rosa skjema. Her skal man fylle ut navn, fødselsdato, spesifikasjoner om kjøretøyet, navn på personer i samme følge og navn på ansvarlig ved sjekkpunktet. På baksiden skal en fylle ut navn på firmaet en jobber for, telefonnummer, signatur og fingeravtrykk av sponsor. Det står på kortet at en skal ta kontakt med senteret som utsteder kortet innen 24 timer.

3. RESTRIKSJONER KNYTTET TIL OPPHOLDSTILLATELSE I KRG-OMRÅDET FOR INTERNT FORDREVNE

Ifølge Erbils guvernør (intervju, Erbil april 2010), vil alle irakere i prinsippet få tilgang til opphold i KRG-provinsene. Situasjonen i den øvrige del av landet nødvendiggjør imidlertid grensekontroller, som innebærer at de som anses å utgjøre en sikkerhetsrisiko blir avvist. Provinsene anvender noe ulike prosedyrer for behandlingen av irakiske statsborgeres søknad om opphold i regionen. Men felles for alle de tre provinsene er at enhver som ikke er oppført på en liste over ettersøkte personer, i prinsippet vil slippe gjennom sjekkpunktene som skiller det sentral-kontrollerte og det kurdiskkontrollerte Irak.

Alle som ønsker å oppholde seg i en av de kurdiske provinsene over lengre tid enn ti dager, må oppsøke en politistasjon. Sikkerhetspolitiet, Asayish, vil utføre en bakgrunnsjekk av søkerne før de gis tillatelse til opphold. Det gis ikke formelt noen oppholdstillatelse, da alle irakere i henhold til grunnloven har lov til å bosette seg hvor de vil i Irak, men på grunn av sikkerhetssituasjonen i landet må personer som er

Temanotat **Irak: Internt fordrevne irakeres muligheter for opphold i det kurdiske selvstyreområdet**

registrert i andre provinser enn de tre kurdiske, få et såkalt informasjonskort, som bekrefter at de er sikkerhetsklarert og dermed har rett til å bo i det kurdiske selvstyreområdet.

Internt fordrevne må registrere seg ved Byrået for migrasjon og intern forflytning, som er den regionale myndighet ansvarlig for registrering av internt fordrevne, for å kunne beholde sine rettigheter på opprinnelig hjemsted ved retur (IOM Erbil, intervju april 2010).

3.1 ERBIL

Som nevnt over er det ingen formelle begrensninger knyttet til hvem som kan komme på besøk til KRG-provinsene, med unntak av ettersøkte personer, men for dem som ønsker å etablere seg i regionen foreligger det, ifølge et flertall av informantene, et krav om ”sponsor” i Erbil provins. Det å være sponsor innebærer at en må avgi en erklæring på at en kjenner personen(e) en er sponsor for, og dernest gjøres en ansvarlig for vedkommende dersom han/hun kan knyttes til terrorhandlinger eller andre seriøse lovbrudd (UNHCR Erbil, intervju april 2010; Udlændingesservice 2010). På spørsmål fra dansk Udlændingesservice til sjefen for politisk avdeling i Erbils sikkerhetstjeneste Asayish, så har det aldri hendt at en sponsor har måttet stå til rette for ugjerninger begått av internt fordrevne flyktninger som de har fungert som sponsor for (Udlændingesservice 2010, s. 27). Det som imidlertid skal ha skjedd er at en sponsor har kontaktet sikkerhetspolitiet for å be dem undersøke mistanker knyttet til den personen de er sponsor for. I henhold til UNHCR i Erbil må en sponsor signere på et dokument som skal godkjennes i rettsapparatets førsteinstans.

I praksis vil kravet om sponsor ha liten betydning, ifølge Erbils guvernør (intervju april 2010), ettersom mange kjenner noen i området. Han la i et intervju med Landinfo til at personer som i utgangspunktet ikke kjenner noen i provinsen alltid vil kunne finne noen som vil kunne fungere som sponsor (intervju april 2010). Foruten guvernøren, hevdet både UNHCR, IOM og Public Aid Organization (PAO), en irakisk organisasjon som drifter senteret i Erbil som refereres til som Protection and Assistance Centre (PAC)¹, at myndighetene fortsatt ber de internt fordrevne om en sponsor når de søker om å få opphold i Erbil. Vedkommende sponsor må møte opp på det lokale Asayish-kontoret sammen med søkeren, og skriftlig tilkjenne at han går god for søkeren. Ifølge UNHCR i Erbil betyr det å være sponsor at man stiller seg ansvarlig for personen man støtter. Det ble understreket at det innebærer et stort ansvar å være sponsor, og at det derfor ikke er en oppgave en tar lett på. Ingen andre blant Landinfos informanter la like stor vekt på alvoret i sponsorvervet som UNHCRs stedlige representant.

Den regionale utenriksministeren, Falah Mustafa Bakir, uttalte imidlertid at familier verken trenger en sponsor eller en såkalt bekjent for å få opphold i KRG-provinsene. Han hevdet de var gått bort fra denne ordningen. Han understreket at alle som vil kan etablere seg, med mindre de er ansett for å være en sikkerhetsrisiko.

¹ Det finnes et PAC i hver provins i Irak. Sentrene, som driftes av lokale ikke-statlige organisasjoner på oppdrag fra UNHCR, tilbyr juridisk og materiell bistand til internt fordrevne flyktninger.

Lederen for UNHCR i Erbil (2010) sier at de ikke har klart å oppdrive skriftlig dokumentasjon på regelverket for behandling av internt fordrevnes søknader om opphold i KRG-området. En rapport utarbeidet av FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR 2010) peker også på at det ikke finnes noe felles nasjonal politikk og praksis for behandling av internt fordrevne i Irak.

Når en internt fordrevet oppsøker et lokalt Asayish-kontor for å be om å bli registrert som boende i Erbil, må en vise frem sitt ID-kort, nasjonalitetsbevis (*Jinsiyya*), PDS-kortet og en erklæring fra den lokale *mukhtaren* i området han bor i (UNHCR Erbil, intervju 2010; Utlændingesservice 2010).

I praksis får personer som ønsker å bosette seg i KRG-provinsene ubegrenset med tid til å fremskaffe sponsor. De kan i den forbindelse etablere seg i regionen, og på den måten knytte kontakter som senere kan bidra til å ordne formalitetene (IOM Erbil, intervju april 2010). To kristne ansatte i IOM, som selv var internt fordrevne, hevdet at denne prosessen går enda enklere for kristne enn for andre.

IOMs representant i Erbil hevdet at sikkerhetspolitiet Asayish har et skarpt blikk, og relativt raskt kan avgjøre hvem som utgjør en potensiell trussel. Dersom man ikke oppfattes som farlig, vil ting gå greit. Verken IOM eller andre informanter Landinfo pratet med på reisen kunne vise til at noen var blitt kastet ut av KRG-området. Dette samsvarer med den informasjonen Utlændingesservice (2010) har samlet inn.

3.2 DOHUK

I henhold til program-koordinator Salah Y. Majid i den lokale organisasjonen Harikar, som drifter PAC i Dohuk, må personer som ønsker å oppholde seg der i mer enn ti dager kontakte det lokale sikkerhetspolitikontoret. De vil bli spurt om de har noen bekjente i provinsen. Dersom de ikke har det, vil Asayish utføre en bakgrunnsjekk av vedkommende via sitt nettverk på hjemstedet til søkeren. Ifølge Harikar er det ikke lenger nødvendig for en internt fordrevet å fylle ut noe skjema på Asayish-kontoret. Når bakgrunnsjekken er utført, og sikkerhetspolitiet har funnet at vedkommende ikke vil utgjøre en sikkerhetsrisiko, vil et informasjonskort bli utstedt (Salah Majid, Harikar, intervju 2010).

Ifølge UNHCR trenger ikke internt fordrevne lenger å få utstedt informasjonskort. De må kun gjennomgå et intervju med Asayish, som igjen utfører en sikkerhetssjekk på dem.

Personer som er født i Dohuk trenger ikke å gå gjennom denne prosedyren.

En person som har fått opphold i Dohuk, trenger ikke å fornye denne tillatelsen (Majid, Harikar, intervju 2010). Dette ble bekreftet av en gruppe internt fordrevne som Landinfo traff i Gardasin leir i Akrê-distriktet. Akrê (arabisk Aqra) ligger formelt i Ninewa provins, men er en del av de omstridte områdene som forvaltes av kurdiske selvstyremyndigheter. Leiren ble etablert av UNHCR i 2006 for å gi beskyttelse til kurdiske familier som flyktet fra Mosul i 2006. Det bor fortsatt om lag 100 kurdiske familier i leiren. Ifølge dem Landinfo pratet med i leiren, var det ingen der som ønsket å flytte tilbake til Mosul. De hevdet at sikkerheten for dem var langt bedre i det kurdiske selvstyreområdet enn i Mosul.

I Dohuk møtte Landinfo en kristen kvinne som hadde flyttet fra Kirkuk i 1996. Hun var født og oppvokst i Kirkuk, men hennes foreldre var fra Zakho i Dohuk provins.

Temanotat **Irak: Internt fordrevne irakeres muligheter for opphold i det kurdiske selvstyreområdet**

Etter å ha gått på videregående skole i Bagdad og tilbrakt fire år i England, flyttet hun til Dohuk i 1996. Hennes søster flyttet etter i 2006. Søsteren jobbet i et amerikansk oljeselskap i Kirkuk, og fikk ny jobb i samme selskap i Dohuk. Hun fikk, ifølge kvinnen vi snakket med, opphold i Dohuk på dagen.

Den kristne kvinnen var av den oppfatning at det generelt var lett for kristne å flytte til Dohuk. Hun mente at kristne fikk oppholdstillatelse på dagen. Det ble nevnt at viseguvernøren i provinsen er kristen, og at de kurdiske myndighetene har bidratt til at kristne og muslimer kan leve sammen i KRG-området. Ett av tiltakene KRG-myndighetene har gjort er å gjenreise flere hundre landsbyer som ble rasert under Saddam Husseins Anfal-kampanje på slutten av 80-tallet. Kristne som den gang mistet husene sine og måtte flykte fra disse landsbyene, har fått nye hus fra myndighetene.

3.3 SULAYMANIYA

I Sulaymaniya må man, som i de andre provinsene, også møte opp på et lokalt sikkerhetspolitikontor for å søke om opphold utover ti dager. I denne provinsen er det heller ikke lenger nødvendig å oppgi en sponsor eller navn på en bekjent (CDO/UNHCR Sulaymaniya, intervju april 2010). Etter at sikkerhetspolitiet har foretatt en bakgrunnssjekk av søkeren, og vedkommende har blitt funnet å ikke utgjøre en trussel for sikkerheten i Sulaymaniya, vil det utstedes et informasjonskort. Informasjonskortet inneholder opplysninger om yrke, navn på familiemedlemmer, fødselsdato, fødested og et passfoto (Utlændingesservice 2010).

3.4 ADGANG FOR INTERNT FORDREVNE FRA DE OMSTRIDTE OMRÅDENE

I henhold til Erbils guvernør, IOM, Harikar, PAO og Civil Development Organization (CDO), som drifter PAC i Sulaymaniya, er det ingen forskjellsbehandling av irakere fra de omstridte områdene og andre steder med hensyn til å få opphold i de kurdiske selvstyrte provinsene. UNHCRs representant i Erbil var imidlertid av den oppfatning at det er svært vanskelig for en internt fordrevet fra de omstridte områdene å få informasjonskort.

Ministeren for utenrikssaker, Falah Mustafa Bakir, uttalte i møte med Landinfo at KRG ikke ønsker at kurdere skal forlate Kirkuk til fordel for KRG, men la til at myndighetene i praksis ikke vil legge hindringer i veien for dem som likevel kommer. Bakir uttalte videre at kristne generelt er velkomne i KRG, da det ikke er ansett å være problemer forbundet med denne gruppen.

Lederen for UNAMI i Erbil, Moraig Henderson (intervju april 2010), var av den oppfatning at kristne, uansett hvor i Irak de kommer fra, er vel ansett i KRG, og at de generelt blir godt mottatt. Henderson mente for øvrig at alle minoriteter i KRG har det vanskelig, men at sikkerhetssituasjonen for dem er langt bedre i KRG enn i de omstridte områdene mange av dem kommer fra.

På spørsmål til en kristen kvinne nå bosatt i Dohuk om hun antok at kristne andre steder i Irak har familie og bekjente i det kurdiske Nord-Irak, var svaret bekreftende. Hun var av den oppfatning at alle kristne i Irak kjenner noen i KRG-området, enten gjennom egen familie eller gjennom ekteskap (intervju april 2010). Denne antakelsen ble ikke forsøkt bekreftet fra annet hold, og må derfor kun anses som en ytring fra en enkeltperson.

Temanotat Irak: Internt fordrevne irakeres muligheter for opphold i det kurdiske selvstyreområdet

4. FORNYELSE AV OPPHOLDSTILLATELSE

I Dohuk og Sulaymaniya trenger man ikke å fornye informasjonskortene (Majid, Harikar, intervju 2010; CDO/UNHCR Sulaymaniya, intervju 2010; UNHCR Erbil, intervju 2010; Utlændingesservice, 2010 s.16). I Erbil er dette imidlertid nødvendig på årlig basis (UNHCR Erbil, intervju april 2010; PAO, intervju april 2010; IOM Erbil, intervju april 2010). Ifølge IOM i Erbil er kravet om fornyelse av tillatelser kun en formalitet. Det er kun personer som har utført kriminelle handlinger som eventuelt vil få problemer med å fornyelsen. Ingen av kildene Landinfo pratet med kunne vise til eksempler på at noen mistet retten til opphold i de kurdiske selvstyrte områdene. Det er videre slik at det i praksis kun er ved reiser ut og inn av regionen, muligens også innad i regionen, at gyldigheten av tillatelsen er av stor betydning. To av de ansatte ved IOMs kontor i Erbil som selv var kristne internt fordrevne hevdet at kristne stort sett vinkes rett gjennom sjekkpunktene uansett.

5. OM RETTEN TIL Å LEIE HUS

Et flertall av de internt fordrevne irakerne i de kurdiske selvstyrte provinsene bor i leide hus eller leiligheter. Av de nær 7000 internt fordrevne som IOM har fulgt opp i Erbil, bor 95 prosent i leid husvære, mens tilsvarende tall er 89 prosent av de 6700 internt fordrevne som IOM har fulgt opp i Sulaymaniya og 56 prosent av de 5300 som er fulgt opp i Dohuk (IOM 2010 a; 2010b; 2010c).

Ifølge IOM i Erbil må både eier og leier registrere seg ved et lokalt Asayish-kontor for at en leiekontrakt skal kunne inngås (IOM Erbil, intervju april 2010).

6. OM RETTEN TIL Å EIE HUS

I Dohuk og Sulaymaniya er det ingen restriksjoner for IDPs i forhold til kjøp av hus og eiendom (Harikar, intervju april 2010; CDO, intervju april 2010). Ifølge CDO ble restriksjonene opphevet i desember 2008. Før en kjøpskontrakt kan inngås må kjøperen møte med den lokale *mukhtaren*, som har i oppgave å oppdatere de lokale nabolagslistene på vegne av sikkerhetsdepartementet (Utlændingesservice 2010).

Ifølge Erbils guvernør er det visse restriksjoner for kjøp av eiendom i Erbil provins. Han hevdet at en person som ikke er fra KRG-området må ha kontakter for å kjøpe eiendom. I praksis medfører dette at mange internt fordrevne ikke kan kjøpe eiendom. De som av denne og andre årsaker ikke kan kjøpe et bosted, bor enten hos slektninger eller leier.

PAO hevder, som guvernøren, at en internt fordrevet behøver spesialtillatelse fra guvernøren i Erbil for å kjøpe eiendom i Erbil. Disse tillatelsene gis angivelig i første rekke til folk med høyere utdanning, som professorer, ingeniører og leger, som har kommet til Erbil fra andre deler av Irak for å jobbe og som har fått arbeidstillatelse. I

henhold til PAO er det en politisk beslutning å gjøre et slikt skille mellom høyt utdannede yrkesutøvere fra det sentrale og sørlige Irak og andre internt fordrevne.

På spørsmål om det er noen spesielle restriksjoner for internt fordrevne fra de omstridte områdene på eiendomskjøp, svarte PAO at alle kurdere som har ID-kort fra kurdiske områder kan kjøpe eiendom i det kurdiske selvstyreområdet. Dette inkluderer kurdere fra de omstridte områdene og Mosul (PAO, intervju april 2010 og e-post juni 2010). Et unntak er den hovedsaklig kristne byen Ainkâwa, hvor verken kurdiske internt fordrevne personer eller kurdere fra KRG-området får kjøpe eiendommer (PAO, intervju april 2010).

FNs høykommissær for menneskerettigheter hevder i en rapport (OHCHR 2010) at kurdiske selvstyremyndigheter bryter med irakisk lov ved å gjøre prosessene for kjøp av eiendom for internt fordrevne både kompliserte og langdryge. Den sier ikke spesifikt at internt fordrevne ikke kan kjøpe eiendommer i Erbil, men vektlegger at et flertall av dem ikke får muligheten på grunn av byråkratisk trenering. Etter grunnloven har alle irakere rett til å eie enhver type eiendom hvor som helst i Irak.

IOMs representant i Erbil mente imidlertid at internt fordrevne som er registrert hos lokale myndigheter vil kunne kjøpe og eie fast eiendom som jord og bolig, samt kjøretøy og annet, også i Erbil.

Mangel på et offentlig regelverk på dette området, og antakelig forskjellsbehandling i praksis i behandlingen av slike saker, bidrar sannsynligvis til at informasjonen om dette varierer.

7. REFERANSER

Skriftlige kilder

- IOM, dvs. International Organization for Migration (2010a, februar). *Erbil: Displacement at a glance. Governorate profile February 2010. IOM IDP and returnee assessment*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra http://iomiraq.net/library/IOM_displacement_monitoring_reports/governorate_profiles/2010/IOM%20Iraq%20Erbil%20GP%20Feb%2010%20EN.pdf [lastet ned 2. august 2010]
- IOM (2010b, februar). *Dahuk: Displacement at a glance. Governorate profile February 2010. IOM IDP and returnee assessment*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra http://iomiraq.net/library/IOM_displacement_monitoring_reports/governorate_profiles/2010/IOM%20Iraq%20Dahuk%20GP%20Feb%2010%20EN.pdf [lastet ned 2. august 2010]
- IOM (2010c, februar). *Sulaymaniyah: Displacement at a glance. Governorate profile February 2010. IOM IDP and returnee assessment*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra http://iomiraq.net/library/IOM_displacement_monitoring_reports/governorate_profiles/2010/IOM%20Iraq%20Sulaymaniyah%20GP%20Feb%2010%20EN.pdf [lastet ned 2. august 2010]
- MoDM, dvs. Ministry of Displacement & Migration (2008, juli). *National policy on displacement*. Bagdad: Den irakiske regjering. Tilgjengelig fra [http://www.internal-displacement.org/8025708F004CE90B/\(httpDocuments\)/3680730064E9827AC12574BE003602CA/\\$file/pdf_National_Policy_final_gb-6.pdf](http://www.internal-displacement.org/8025708F004CE90B/(httpDocuments)/3680730064E9827AC12574BE003602CA/$file/pdf_National_Policy_final_gb-6.pdf) [lastet ned 2. august 2010]
- OHCHR, dvs. Office of the High Commissioner for Human Rights (2010). *Universal Periodic Review of Human Rights. UPR Iraq experiment 2010. IDPs present rights and situations according to the UN IDPs guiding principles 24th August 2009*. Genève: OHCHR. Tilgjengelig fra http://lib.ohchr.org/HRBodies/UPR/Documents/Session7/IQ/JS3_UPR_IRQ_S07_2010_JointSubmission3.pdf [lastet ned 2. august 2010]
- Udlændingetjenesten (2010, april). *Entry procedures and residence in Kurdistan Region of Iraq (KRI) for Iraqi nationals. Report from Danish Immigration Service's fact-finding mission to Erbil, Sulaymaniyah, Dahuk, KRI and Amman, Jordan 6 to 20 January and 25 February to 15 March 2010*. København: Udlændingetjenesten. Tilgjengelig fra http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/254B813A-98D3-4DF1-935A-B047C1A231DD/0/rapport_irak_ifa_2010.pdf [lastet ned 2. august 2010]

Muntlige kilder:

- Bakir, Falah Mustafa, Den kurdiske regionalregjeringens utenriksminister, Erbil

Temanotat **Irak: Internt fordrevne irakeres muligheter for opphold i det kurdiske selvstyreområdet**

- CDO, dvs. Civil Development Organization
 - Atta M. Ahmad, generaldirektør og leder for PAC i Sulaymaniya
 - Parween K. Ismael, PAC
- Harikar, Dohuk
 - Salah Y. Majid, programkoordinator for PAC i Dohuk
- IOM Iraq Regional Hub – Nord-Irak
 - Vladimir Gvilava, leder
- Mawlood, Nawzad Hadi, Erbils guvernør
- PAO, dvs Public Aid Organization, Erbil
 - Shwan S. Mustafa al-Gardi, prosjektleder
 - Mehdi Maghdid, programdirektør for Protection and Assistance Centre i Erbil
- UNAMI, dvs United Nations Assistance Mission for Iraq, Erbil regionkontor
 - Moraig Henderson, leder
- UNHCR, Erbil regionkontor
 - Charles Lynch-Staunton, leder
- UNHCR, Protection and Assistance Centre i Sulaymaniya
 - Kamaran Ali, assisterende feltoffiser